

Издази сваке недеље на читавом табаку.

Дописи шиљу се уредништву, а претплата и огласи А. Пајевићу у Н. Сад.

ГЛАС НАРОДА.

Цена је листу:
на годину 3 фор.
на осам месеци . . . 2
на четир месеца . . . 1 „
за Србију годишње 4 „

ЛИСТ ЗА НАРОДНЕ СТВАРИ, ПРИВРЕДУ, ПОУКУ И ЗАБАВУ.

ЗА ОГЛАСЕ ПЛАЋА СЕ 5 НОВЧ. ОД СВАКЕ ВРСТЕ И 30 НОВЧ. ЗА ЖИГ СВАКИ ПУТ. ЦЕНЕ СУ ЗНАТНО НИЖЕ ЗА ОНЕ ОГЛАСЕ, КОЈИ ШТО ЧЕШЋЕ ИЛИ У ШТО ВЕЋЕМ ОБИМУ ИЗЛАЗЕ У ОВОМ ЛИСТУ.

С В Е Т И С А В А.

Српски народ је одарен дивним способностима, само штета што је до сад увек био у таким незгодним приликама, да није могао те способности развити, усавршити. За то у нас Срба има до сад мало људи, који су се прославили у народу. Срби су до сад скоро непрестано време у рату проводили, они су ту највише имали прилике, да снагу своју покажу, зато се и јесу до сад понајвише као ратници, као јунаци прочули. У другој радњи, у умном занимању, у послу око просвете и изражања није Србин још показао, колика му је снага. Тек поједини Срби изашли су на глас са своје радње око просвете народне. Међу тима је и — Свети Сава.

Свети Сава је у толико заслужнији, што је он живео у времену, када се у нашем народу још ни мислило није о просвети. Народ наш живео је тада у незнању, није знао за права нити за дужности своје. Он је скоро слепо слушао великаше. У то доба родио се св. Сава. Он је учио народ, да му није довољна само ратна снага, него да он ваља да се просвећује. А где ће се најбоље просветити, где ће му се ум разбистрити, где ће себи знања и науке набавити? А где ће бити него у школама! С тога је баш св.

Сава настојавао да се школе подижу, да се наука у народу шири.

Но није то само заслуга св. Саве, није то једина врлина његова. Врлина његова је и у томе, што је он, докле су други великашки синови оти-

мали се о благо и власт земаљску, све то напуштао, па се повукао у манастир, јер је само ту могао прионути око онога посла, који му је најмилији био, а то је — просвета.

Но има још врлине, која је красила првог српског просветитеља.

Србин је од природе жестоке крви. Он се не може лако да покорава туђој вољи, туђој заповести. Он особито не може лако да се споразуме, да се сложи са оним, који је исте крви, исте нарави, а то је са — Србином. Ретки су они тренутци у повесници српској, у којима је сво Српство споразумно, једнодушно било. Неслога је гуја присојкиња, која је од векова народу нашем крв његову пила.

Па и у оно доба, у које је живео св. Сава, владала је неслога, био је раздор, не само међу осталим великашима, него и међу синовима Немањиним, међу Стеваном и Вуком, браћом св. Саве. И ту се св. Сава показао као прави просветитељ, коме је дужност да љубав и мир и међу непријатељима про-

поведа а некамо ли међу рођеном браћом! Ту се св. Сава показао као велики, као ретки Србин, који ради о братском споразумљењу, о сталној слози чланова једнога народа.

А како ћемо ми, потомци св. Саве, најдостојније

прославити имен-дан његов? Ми ћемо најдостојније прославити имендан његов, ако се на њега угледали будемо, ако као и он за просветом тежили, ако школу и науку нада све ценили, ако у споразумљењу и слози живели будемо! С.

СЛИКЕ ИЗ ЦРНОГОРСКОГ ЖИВОТА.

Написао Гавра Пешић.

(Наставак из прошле године.)

Сунце се још иза Пиперске горе није помолило било, када са војводом, старим протом и учитељем попа Филипом кренух пут манастира Ждребаника. Равном стазом, која вођаше између винограда и китњастих ливада — стигосмо за један сахат лаганим кораком до манастирских врата. Пред манастиром застадосмо оца Јована настојатеља, учитеља и више родитеља дечијих. — По малом одмору уђосмо у школу, и по што се помолисмо богу, отпочнем испит.

У овој школи било је преко 80 редовних ученика, који су, ма да су још домови и по један сахат од школе удаљени били, без прекидања у школу долазили, као што се из учитељевог дневника могло видети. На поред свег тогврло је слаб успех показан, које се једино неспособности учитеља уписати има. Исти је учитељ због своје неспособности идуће године скинут са свога звања. У два сахата по подне свршим испит, и за тим у друштву мојих сапутника одосмо настојатељу на обед. Овде се друго нисам задржавао, но већ у четир сахата, опростивши се са честитим војводом и осталима, — кренух пут „Пиперске ћелије“ на конач ваљаном Пиперском учитељу поп Милутину Жарићу.

Пре него што се пењати почнем уз пиперске горе, вратићу се још мало Ждребанику на траг. Исти манастир лежи на равници међу плодним њивама, близу реке Зете и Данилова града. Црква манастирска лежи на среди дворишта, које је ограђено које зданијама које каменитим зидом. У манастиру станује један мирски свећеник као настојатељ, учитељ са својом породицом, а ту је смештена и школа. Овај је манастир сиромашан, и опет преко 300 фор. годишње плаћа у школску благајну.

Већ сам дошао био до Веља брда све равним путем. Пиперска ћелија била ми је већ пред очима и мислио сам брзо доћи; ал' то не би. Ноге су ми већ од умора клецати почеле, и приморан бих више пута одмора тражити у хладу лиснате дубраве. У тој душевној и телесној борби једва пос-

ле четир сахата стигох до вршка, управо до манастира. Сад ми већ ништа друго не достаје, но само постеља, те да на њој заморено тело одморим. На вратима манастирским дочека ме Жарић учитељ, и видећи ме јако заморена, понуди ме, да уђем у собу. Сад уђемо у двориште манастирско, ал' кадна један пут се зачу неко страшно дерање, управо не знадох ни сам, шта је, ил' се мачкови деру ил' заиста човек у лудости својој виче. Збуњен запитам учитеља, да ми каже, каква је то дрека, на које ми одговори, да то није никаква дрека него духовник служи вечерњу. Сад је управ и почео, кад је сназио да сте до манастира стигли, а да се покаже какав је добар појак, наперно је из свег мозга дерати се, као да мртве из гробова довикује. Господине! од кад је исти духовник овде, још стран свећеник у овој цркви служио није, нити би по живу главу коме уступно, само да га не би когод у врлинама његовим надманио; поред свег што ни једног гласа не зна него све бугуре тера.

Калуђер се и даље дерао, а ми одосмо у собу учитељево. Ја одмах свучем опанке с ногу, те пошто сам их мало у води расхладио — легнем као мртав на постељу. Не потраја дуго, ал' у један мах отворише се од собе врата и калуђер ступи унутра. Како га сназих, устанем и поздравим се с њиме а он од радости не знађаше, шта да чини но као усплахирен осврташе се по соби тамо и амо. Као да нешто тражи. Ја сам га већ почео сажаљевати, мислећи да није каквог душевног дара лишен. То освртање и тражење по соби прилично потраја, и већ при крају своје пантомиме стаде трти руке и наче ми калуђерски притворно ласкати: „Е добро дошли. . . баш добро . . . ми, знате . . . та ето . . . ето видите . . . та хвала творцу . . . та децо! . . . та господине молим! . . . „и једва на послетку узусту, да ли ми је по вољи једна кава.

Још како је калуђер у собу ушао, одмах сам приметно, да мора бити један од „пасушних,“ јер изглед његов не обеђаваше много као што сам се

доцније и уверио. Висока сувоњава по образу божјем саздана слика људска, рапава лица без бркова и браде, управо Њоса од рођења, с дугачком косом, коју свагда испод капе сакривену држи, осим великих празника, без мантије, но у простом црногорском оделу; такав изглед морао би и мало веће духове изненадити, а камо ли мене, који сам први пут на такав чудновати створ наишао. Но доста тог, он је за нас вечеру приправио и ми оно вече бејасмо његови гости.

Око девет сахата пошто је јављено да је вечера готова одосмо ја и учитељ нашем духовнику и то право у његову скромну ћелијицу. Мала собица, у коју уђосмо, изгледаше ми при првом погледу врло ласкаво намештена. О клиновима по зидови повешане беху разне справе, као: калуђерска мантија, једна коњска узда и улар, једне бисаге, седло. На једној малој полицици опет справа за поткивање коња, као: клинци, кљеште, плоче, нож за изрезивање копита (јер као што сам од учитеља

разабрао, а и сам калуђер признао уме он вешто да поткује коња па и најбешњег.) На другом опет клину једна повећа чутура и још неколико светих слика висеше по зидовима. По прозорима стајала су силна стакла, пуна ракије, киселих краставаца и других калуђерских лекова. Још беше у соби једна постеља и неко чудотворно канабе, мора бити да је још из Нојевог доба преостало, један повећи сто и три столице. Овако беше намештена соба нашег духовника, која одиста одговараше њему и његовој светској изобразности.

Сад уђе у собу нека мала буцмаста женскиња и донесе вечеру. Овај ми се појав мало комичан чињаше, женску видети у црногорском манастиру. На послетку, кад сравним наше свете обитељи, и она чуда, која се по нашим светим задужбинама чине, нисам се ни чудити могао особито кад ми духовник рече, да му је то рођена сестра. По вечери не задржавасмо се дуго, него одосмо лећи, како би раније испит отпочети могли. (Наставиће се.)

ПРАЗНОВЕРЕ И БАЈАЛИЦЕ.

(Свршетак.)

Лека тражи дакле у искусна лекара, који га добро познаје, а требаш ли речи, тражи их опет у лекара или којег другог човека, а не из уста занесених баба. Болеснику помаже реч само онда, ако је добар савет, ако је утеха, ако је нада, ако је искрена, усрдна молитва. А има ли у нашим бајалицама и трага од мудра савета, од утехе, од побожности, од молитве? Празна, луда реч; тек да се што каже, или тек да стих изађе, често гадлуци и скрнав, а по највише крајња празновера, што вређа свако чисто хришћанско срце. „Вук'о се по зли небели“ спомињу често, скидају урок, прострелу и т. д. а то је све вера у неке нечисте духове. Може ли то богу по вољи бити; помаже ли он ту радије него лекару, што по његовим законима лечи? —

Бајалице, празновера и врачање заостале су из старих, глупих незнабошких времена. Изумели су их људи себични, да се глупошћу простога народа богате.

И сада постоји само код простог, непросвећенога народа, а нема им станка, где је свет оразумео. Врачаре и бајалице су обично потуцалице и леништине, које иду од села до села, или ако су насељене, које увек тачно знају, где се меси хлебац и погача, где се пече ракија, где је моба, где се кољу свиње, где у оцаку има највише суха меса и т. д. те су према томе час овде, час онде, овоме лажу овако, ономе онако, да само могу о туђој муци

без бриге живети. Они живе у народу најбоље и што зајеле, јадан, глупи народ весело им чини. Знао сам једну таку варалицу у У. Прохте јој се да иде у манастир Венек. „Како ћете тамо, кад је то далеко, а ни кола ни коња?“ — „Е то ми је брига“ рећи ће баба. — За мало па јој донесу болесника. Жена што је довела болесника: „Ево ти, мамо, кукавца, да му помогнеш (приповеда болест). Врачара: Е ћеро, стани, одмах ћу ти касти (размеће карте). Е ћеро, окренуло му се баш на Венек св. Петки. Ево ви'ш, слатка, баш на Венек. Него чекај млади петак, па умеси белу погачу“ — зна баба да без ње неће проћи — „спреми два сирца, обари две плећке, понеси чутуру вина и ракије“ — као бајаги да жртвује — „па иди у Венек. Бога молећи, исцелиће га св. Петка.“

Жена: „Е мамо, ал' ја не ћу без тебе.“

Врачара: „Па добро, ћеро; ја сам истина стара и немсћна, ал' теби и кукавцу за љубав, хоћу.“ —

Ал' највише себи за љубав, јер не беше давно у Венеку. Не мари она, што се јадан болесник растрес'о на колима, нагут'о прашине, нагладовао и напустио, она је била у Венеку и то и сита и пијана, па то једоста. Болесник за кратко време умре. Како ће се сад баба извући?

Жена: „Помози бог, мамо.“

Врачара: „Бог ти дао ћеро! А које добро?“

Жена: „Јо! јадно ми добро (брише сузе) кукавац сињи, и Венек му не поможе.“

Врачара: „Јадницо јадна! Ал' како да не? Колико је одавде до Венека раскршћа. Притретило мусе се, га устрелише.“

Жена: „Та и ја то велам, мамо, одмах му је позлило.“

Ето тако лажу и полагају, а све за своју хасну и свој хатар, а народ сиромаш лаковеран и црно испод нокта даје, да га вара. За лекара му је жао

дати и потуру, а што се баби проћело, да иде у Венек, па тиме да ускори смрт болеснику, за то је два-три дана дангубила с колима и коњма, жена и још које од чељади уз жену, потрошио коју пару и путем и у манастиру, а у кући му мање: бела погача, два сирца, две плећке, чутура вина и ракије. Је ли то јефтиније, је ли пробитачније, је ли богу угодније? Не верујем. — М. Ј. Батут.

О Ч О В Е К У.

Човек је животиња, за коју се каже већ и у библији, да је најлепша, најпаветнија и најсавршенија. Но има за то опет света што не верује да је и човек животиња. То чине особито онаки људи што о себи мисле да су тако паметни и тако племенити да би грехота било сравнити их са животињом. Али да је човек за цело животиња то видимо отуд што се он састоји из меса, костију и крви, као и друге животиње; што осећа кад га што боли н. пр. кад се удари; што се умори кад ради, што мора да једе и пије кад оладни и ожедни све једно као и свака друга животиња. Најпосле човек мора да умре као што и друге животиње морају да угину кад им се наврши мера. После смрти човек исто тако иструне као и свако друго живинче кад га затрпамо у земљу.

Човек спада у оне животиње што сисају док су мале те се за то зову сисавци. Сисавци сви имају костију у свом телу; сви имају зубе којим гризу храну сви имају четир уда за кретање. Код неких су сва та четир уда једнака и зову се ил' ноге н. пр. у коња, вола, мачке, пса и т. д. или су све четир руке, као што је у мајмуна. Само у човека нису сва та четир уда једнака. Два се зову руке а два ноге. Ноге човечје разликују се од руку по том, што се палац на руци може са сваким прстом лако саставити, што се прсти на руци много лакше крећу него прсти на ноzi, и што на ногама има човек пете, што на руци такође нема. Осим тог има човек на ногама колена а то је на зглавку измеђ цеванице и бутине једна танка обругла плочица од кости, а на рукама нема тога, него је ту само лакат.

Но осим тог разликује се човек од осталих сисаваца што он једини иде усправљено, а сви остали иду ил' четвороношке ил' четвороручке. Човек може да иде тако баш за то што има ону кост у колену и што на бутовима има врло велике и јаке мишиће т. ј. много меса. Глава у човека стоји управо као и цело тело. На њој има две стране (десна и лева) што су са свим истоветне. На глави разликујемо прво и прво лепо високо и широко

ко чело и поред њега лепе очи, а изнад сваког ока има по једна обрва. Измеђ очију је нос, ал' и он има две поздрве кроз које човек увлачи у себе ваздух и којима осећа кад што мирише. Поред носа са сваке стране има по један леп округлао образ а иза образа има два ува што с поља изгледају као каква лепо ишарана шкољка.

Испод носа леже уста. Уста та затварају две румене усне једна од горе а друга од доле. Али и на уснама је лева страна иста као и десна. У мушкараца има још изнад горње усне са сваке стране по један брк. У усти из нутра има две вилице. Горња је тврдо срасла а доња се може мицати и горе и доле. У свакој вилици има човек по 16 зуба. И то опет има с леве стране са свим исте онаке и исто онолико зуба као и са десне. Зуби ти нису једнаки већ их има оштрих као шило — то су очњаци; има их налик на ашов што леже са свим напред то су секутићи, и има их што су равни као жрвањ а то су кутњаци што леже са свим у нутри на крај вилица. Тим зубима човек једе и гризе храну као и све друге животиње.

Осим тог има човек у усти и језик, што се лако миче и савија, за то човек може врло брзо и лако да изговара разне гласове једно за другим, а то друге животиње већ не могу за то што им је језик крући и неспретнији. Осим тога човек језиком осећа разан кус у јелу, а то с тога што у њему има ситних живаца близу грла. Из уста воде у тело две цеви једна је крута од хрскавице а зове се душник она води у беле цигерице и кроз њу човек дише, она стоји у свези и са поздрвама; а друга је од коже и зове се једњак; ова опет води у стомак и црева, и кроз њу пролази храна из уста у стомак. Како то све бива виде ћемо после, а сад да видимо како даље изгледа човек с поља. Испод уста је и крај главе; ту је на крају доња вилица што је напред мало извијена то се зове брада. Као год што мушкарци имају изнад горње усне два брка тако имају и испод доње усне — на бради длаку што опет зову брадом.

Тако изгледа глава напред, то се зове лице. Кожа је на лицу са свим чиста осим обрва, бркова и браде.

На врх главе и остраг се налазе савијене кости као свод што се зову лобања. Горе на врху зове се лобања теме, а остраг потиљак. И те су кости покривене кожом, али та је кожа обрасла косом. Из нутра у лобањи лежи мозак.

Цела глава стоји на врату. Врат се састоји из седам округлих костију што леже једна на другој а изгледају као плочице. У свакој тој плочици има остраг мала једна цев кроз коју пролази мозак из главе у леђа и цело тело. Тај мозак изгледа као бело уже излази из мозга у лобањи и зове се кичмена мождина за то, што се оне плочице од кости у врату и леђи и у крстима кроз које то уже пролази зову све заједно кичма.

Испод врата долазе груди. То је сав онај простор ште се налази између ребара, а ребра су опет коштани обручеви што иду око кичмених плочица у леђи. Ребара има човек дванајест пари.

Испод врата иза најгорњих ребара леже плећа и рамена у којима су тако углављене руке да се могу на све стране мицати и окретати. Из нутра су груди преграђене једном кожицом што иде од леђа па до предњег краја од груди одмах испод ребара а изнад стомака и зове се пречага. Тако су груди затворене са свију страна. Само има у тој пречаги поред леђа једна јама кроз коју пролази једнак стомаку. У простору том између пречаге и врата леже плућа (беле цигерице) и срце.

Душник о ком смо пре већ говорили, кад дође до плућа разгранана се и тако разграњен шири се по плућу. Кад удишемо онда увучемо кроз душник ваздуха у плућа и онда се плућа морају да растегну као кад дувам о кроз дувалку у гајде. А кад издишемо, онда терамо ваздух из плућа на поље; и плућа се онда спусте као и мехови кад их стиснемо и ваздух из њих кад истерамо. Ето за то нам се груди дижу и спуштају кад дишемо.

(Свршиће се.)

Г Л А С И З Н А Р О Д А.

И овом приликом на крстовдан ишли су свештеници из цркве од куће до куће са светом водицом — или, да свете водицу. Како то бива у нас од год до год ал не бива свуда једнако, већ где где баш на очиту саблазан, то смо наумили, сад о том коју да рекнемо.

Ми поштујемо све наше лепе обичаје било црквене, било ван цркве народне; обичаји ти казују какав је народ, у ком се држе, и чувају народ од заразе туђинске. Али, кад какав обичај не иде за тим него пред светом понижује народ — па још кад је то црквени: онда ваља да то човек одбије од себе и од свога народа.

Какав је то „сазидателни“ поход свештеника с крстом у руци, са два са три ђака у стихари, са чираци и скотлићем, кад око четир пет сати пред вече уђе са сокака у пивнице и гостионице — да бајаги пошкропи дом крстовданском водицом. И како се обесвећује оно дивно наше „Во Јордање“, што оно двоје троје ђачића том приликом као какве чегрталке очегрћу! . . .

А тако је од прилике било и ове године, и лане, и преклане и т. д. ево у нас у Новоме Саду.

Ми позив Србина свештеника тим већма хвалимо и уздижемо, што он из народа свог понишув, с народом живи и умире, и, што је главно, што свештеник српски по више пута преко године полази, ил бар треба да полази свако своје парохијане на дому им. Па ако су икад за то прилике удесне, то су особито велики празници.

И, доиста, тако и бива по многи наши мести чему смо често били очевидци, и то нарочито, кад свештеници свете водицу. Пред божић и пред ускрес на недељу дана на две зађе свештеник од куће до куће к парохијанима, да свети водицу.

Свет наш, како се и онако справља да благе дне дочека и проведе радосно: поход свештеника повећа му тада ту радост и у души га сазиђује. Па још, кад је свештеник човек на свом месту, љуби свој народ — ту му је сад најбоља прилика, да народ посаветује, охрабри и утеши; да га шчеличи за боље дане: где поправљења треба, да се поправи, а где је све ваљано и честито, да тако и у напредак остане, и још другима за углед буде.

Сад, мислим, и да не запитамо — сваке и сам признати нам: да се све то не може чинити за онај тили часак, за који свештеник у Новоме Саду, и по други мести где овако бива, о крстову дне пројури од парохијанина до парохијанина. Узмемо-ли још при томе на ум, да се број свештеника овде смањао, те и с најбољом вољом, баш и све да хоће, не би том приликом ту своју дужност извршити могли, како ваља — онда се оне горње речи наше и боље потврђују.

Не може-ли се дакле тај, иначе лепи црквени обичај вршити, као што би требало, да буде народу од хасне душевне — онда би боље било, тога се обичаја са свим оканути; ако га не би хтели онако изменити, да то свештеници чине лепо на тенани пред велики који празник, као што наго-

вестисмо, да по многи мести тако и бива. Било би једне прилике мање туђинском свету, с којим измешани живимо, да наше свештенство не омаловажује; а ми који држимо и поштујемо те обичаје, не би без невоље морали црвенити због те саблазни.

За сад нека је оволико доста. А буду-ли се на ове две три речи, што ето рекосмо без сваке зле намере, обазрели они, којих се ово из ближе тиче, онда смо постигли, што смо тим смерали. Зато, ко треба да чује, нек чује, и ко треба да види — нек види! **к.**

БЕЛЕШКЕ О СВАЧЕМУ.

1. (Да се сачува арома у прженој кави.) Знам, да ће свима нашим домаћицама мило бити, кад дочују, како и на који начин може да се очува арома у прженој кави. Обично се арома брзо изгуби, ма се како брижљиво кава чувала.

Чувени немачки професор, др. Либиг, изнашао је средство, како да се доскочи тој неприлици, а то се средство састоји у овоме: Кад се кава испржи, треба узети истучена шећера, па га по добро измешати с кавом. Шећер се одмах истопи, па се као кора ухвати око зрна. Зрна са том шећерном кором врло лепо изгледају и светле се, а кора та не да, да изветри арома. Мирис код тајве каве изгуби се скоро са свим, ал' се опет поврати, чим се кава почне да жрна.

2. (Замрзнути прозори да постану опет чисти и провидни.) Средство, којим можемо до тога доћи, са свим је просто, а и јевтино је. Треба узети соли или стипсе (типсе), па је растворити у обичној води. Соли или стипсе треба толико растворити у води, да вода онда постане тако густа, да јаје плива по њој, а да не потоне. Од прилике се узме шака соли на сатљик воде. У ту осољену воду умочи се крпа или сунђер, па се превуче преко замрзнутог окна. Леда ће онда за мало нестати с прозора.

Ако је на пољу јак мраз, онда треба прозор после тога добро избрисати сувом крпом, да се не би и по други пут замрзнуо.

3. (Прље од кафе.) Кад се случајно човек попије кавом, онда најбоље може уклонити прљу са хаљине, ако је одмах испере чистом водом.

Кад се прља не испере одмах, него се осуши на хаљини, онда иде већ теже. У таквом случају треба прљу најпре дуже времена оставити у чистој речној води или у кишници, па је истом онда изапрати. За тим је ваља по неколико пута узастопце испрати водом од искуваних мекана (трица), а та вода мора бити толико врела, да се једва може рука да издржи у њој.

Из свиле се могу истерати прље од кафе, кад се исперу у воловској жучи, која се разблажи мало водом.

4. (Пророчанство из чаше црне кафе.) Неки човек у вароши Валенсији мотрио је више година појав у чашу црне кафе, по што ју је ослудио, па сада о томе јавља ево ово: Ако пустимо шећер, не мешајући га, да се разиђе по кави, то ће се на површину кафе подићи ваздушни мехурићи, као пена. Држи ли се та пена у средини чаше, то можемо са свим сигурно рачунати на трајно лепо време; слегне ли се пена на околу уз чашу, то се спрема јака и дуга киша; остане ли пена међу рубом од чаше и средином, то настаје време променљиво; плива ли без прекидања к једном рубу од чаше, то нам предстоји умерена киша. Појав тај мотрио је он упоредо са справама, којима се мери топлота и притисак ваздуха, и није се никад преварио у своме рачуну.

С А С Е Л А.

Живан Ивић воли Мару Сталаћеву. То је цела истина: јер то све село зна. Код кола се баш отворено — ни малко се не крије — говори о томе. Састану л' се девојке на селу, на прелу претресајући сеоске ствари и водећи туђу бригу не може проћи а да не спомену топлу љубав Живанову и Марину. Многа цура уздишући за таким момком као што је Живан рекла би по коју опору о Мари. Многој прељи није било право што Мара добија таког момка ваља да ди је газдинска кћи као да једна од њих не би била вредна Живановом се назвати. И већина преља мислила је тако: будале мале к'о

да је Марин газдашаг крив што оне жале за Живаном, исто би тако оне жалиле, да, и завидиле да је Живан коју сиромашнију девојку, какве већином беху, у селу заволео. Завидиле би јој, па би је и мрзиле па можда би се која онака мамица ил стрина ил прија наша, која би сретној вереници и врат крвала...

Ал то је било само на прелима и селима, на која су се предуге зимске ноћи скупљале вредне раднице: вредне колко руком и вretenом можда још вредније на језику.

Друкчије је изгледало на букарама. Момци, као ваљани другови Живанови, ни пошто не би допу-

стили да се и једна ружна за Живаном рекне, па нису трпили ни да се Живанова вереница оговара.

Њима беше Живан мио и драг. Што калпаку челенка то беше Живан Р-чим момцима: па за то би се сваки од њих мало и сневеселио, кад би о Живану реч, пало би им на ум кобно питање шта ће на то Марин отац рећи.

Истина Бог да је Живан момак да му је тешко пара наћи у свом Срему, Бачкој па и Банату; све село зна да је радин, поштен; нико ни трунке о њему ружног рећи не зна: него га свако живи фали и благосиља, јер заићи селом од куће до куће па нећеш ни једне наћи, а да јој Живан ма и најмању кајву услугу учинио није.

За своје 22 године лепо је доживио: о њему се и у селу и по околини само лепо чути могло. Је л' запао само во у благо а Живан је наишао, с места је свог дората испрегао и помогао. Петру Мирковом изврне ветар воз сена с колима заједно, па ма да ладни ветар кишу Живану у очи тераше и гоњаше га да се што пре свог кровадобије инак скаче Живан с кола, да помогне Петру исправити му кола, натоварити сено, ал Петар беше сувине натоварио, па ако и опет здену у кола ветар ће их опет изврнути. Живанова су кола празна. — Дај овамо и на моја кола! — рече, и учините Петар Мирков дође на миру тога вечера кући својој,...

Све је лепо и красно, ал у Живана беше нешто, што богаташи за ману сматрају у онога, с ким хоће да се сроде: Живан беше сирома.

Није скоро тако весело Туцин дан Живановој мајци освануо, као ове године. Пролазећи с воде мимо сеоске куће, куцне биром на прозор и да јој писмо, што јој Живан из В. пише. У сеоској су кући увек у послу, та да, за Бога, имају толику опћинску бригу на врату, не знају где им је глава, па је ли чудо ако се при давању рачуна не зна где је она стотина дуплих дасака, или куд се дела плаћена станарина катана, а баш што сеи по некоја порција двапут плаћа. Кукавни људи каква им се неправда чини, истераду их из варошке ил сеоске куће, њима је жао е — ал је то на њи-

хово добро: њихова је сермија сасвим пала, ваља се мало и о себи постарати — и таман је кућа оправљена, стаја подигнута, двориште прошћем ограђено, парлог засађен а оно их опет наместе у варошку ил сеоску кућу: та они су већ увећбани да буду општински економи, касири и тако даље.

Та господа у сеоској кући у послу беху и Живановој мајци учитељ прочита књигу Живанову, у којој јавља да се солдатије на Туцин дан опрашта и да му се стара мајка на бадњи дан нада.

Већ је василијева служба у цркви почела већ се бадњаци у дворишта унашали слама је већ пред кућом лежала када фелбаб домобрански поздравил Живанову мајку баш кад је кандилоце прижижала са помози Бог!

Чим се загледа тим познаде мајчино око свога сина и у утегнудом шареноме руву. Заплака се, од радости јер виде да јој син у војсци био честит та он често кући долазаше а она ни знала није да јој је син фалбаб: а њезиног мужа последње речи беху да на Живана пази да буде добар и поштен. —

Весело је коло други дан Божића играло: жива подскочица скакала је као варница сад овде сад онде, радостан беше сваки момак: Живан се ослободио солдачине, а и девојке су румениле кад би Живана погледале, очију није с њега скидала вереница Живанова Сталаћева Мара.

Прођоше празници и свет се лати посла јер зима доста сува беше па се многи посао у пољском газдинству лепо обављати могаше.

Ал није пролазио ниједан скоро светац ни недеља а да се није чуло звонце с коња фиферова или орган веселог сватовца. Перса се Божића удала. Јован се Павлов оженио, Стана се одвела, Мила се довела силни сватови беху тих месојеђа.

Многи се друг Живанов оженио беше тако Живан скоро певати могаше:

Сви се момци оженише,
а ја оста сам.

Да не остане сам побринуо се чика Михајло јер он хоће после подне лицем на три јерарха Марином оцу на чашу вина и да коју, ал важну прозборе.

(Наставиће се.)

Л И С Т А К.

ШТА БИВА ПО СВЕТУ.

Наши крајеви.

Како се банатска крајина разграничила, те се слила са грађанском Угарском, то је имала сада први пут да изабира и пошље своје себи заступнике за пештански сабор. Мађарска странка, која је на сабору у већини, као што није питала

крајишнике, кад је разграничила крајину, тако је без саслушања тамошњег народа одредила, да само три заступника заступају на сабору толики број људства у банатској крајини. Крајишници међу тим приступе избору својих посланика, и изберу у Белој цркви за белоцрквански изборни срез Романа Бабеша, противника садашње владајуће странке на пештанском сабору и одушевљеног

борца за право свију немађарски народа у Угарској, потукав владину странку и њеног кандидата грофа Бисингена, а у Карансебешу за изборни срез карансебешки генерала Доду, који је такође свечано обећао, да ће момачки бранити права немађарски народа у Угарској. Остао је још избор посланика у Панчеву за изборни срез панчевачки. Избор се овај закаснио за то, што је први попис бирача уништен, јер се видело, да ће по том попису Срби одржати победу. При другом попису ускратила је изборна комисија 900 Срба право избора, ма да то право по закону уживају. Али неуздајући се, да ће јој странка ни по новом попису победити, каже се, дала је влада упутство среским начеоницима, да затварају, гоне, заплашују оне Србе бираче, који разумавајући ствар боље, радише, да сви српски бирачи дођу на биралиште, и тамо свој глас народном кандидату, чувеном Србину Политу-Десанчићу, даду. Разглашени Сметана, срески начеоник позатварао је и прогонио неколицину све поштени и невини људи, само да тиме друге заплаши. Али дични крајишник, што се није страшио смртоносни ђулади и лубарада, није се дао смести никаквим страшилима од стране госпоне званичника, и дана 28. децембра нађе се листом на биралишту у Панчеву. Четири дана и три ноћи трајаше уставна борба између народне странке, која се састојала из велике већине Срба, Романа и нешто Немаца и странке владине, у којој беху Немци, Словаци, неколицина Романа и свега шест Срба, а којој беше кандидат виши званичник Стојачковић, Србин, како се види по имену, али не по осећању. И кад већ народни кандидат имађаше велику већину од дани гласова за се, кад се већ знађаше да је народна странка победила, јер остадоше да гласају овејама српска села — тад изненада — прекиде председник комисије избор, велећи да га је напор савладао, а заменик му да је оболео.

И тако се избор у Панчеву није свршио. Четири дана и три ноћи на цичи зими проведоше „народњаци“ већином под ведрим небом — и то све узалуд! Огорченост влада услед тога у честитог крајишничког народа тим већа, што се чуд-

новато гата о изнемоглости председника комисије и болести његова заменика.

Међу тим стижу отуд гласови, да су се крајишници за-верили, да ће исто онако, како су јуначки стојали на бојном пољу, бранити право своје и на уставном пољу, и да ће, кад се избор понови, још живље заузети се, да изберу честита Србина, Десанчића за тумача своји жеља на пештанском сабору. Живили! —

РАЗЛИЧНОСТИ.

(Забрањују се српске заставе.) Капетан новосадски узео је од овдашње читаонице, као што он рече, по налогу министарском српску заставу, на којој је био српски грб без круне, какав се налази у српској митрополији и на гдекојим црквама српским као знамење и обележје народности српске.

(Беседа новосадске гимназијске омладине.) Овдашња српска гимназијска омладина даваће у очи три јерарха беседу с играчком у корист сиромашним ученицима.

(Две вечерње забаве.) Одбор новосадског српског кола закључио је, да у друштвеној дворани приреди две вечерње забаве у корист друштву.

(Седнице епархијског одбора.) Епарх. административни одбор бачке дијецезе имаће у години, што долази, своје седнице у ове дане: 12. јануара; 5. фебруара; 7. марта; 9. априла; 2. маја; 1. јуна; 16. јула; 20. августа; 3. септембра; 3. октобра и 5. новембра.

(Јавно предавање доктора Ђорђа Натошевића.) Одбор новосадског српског кола позвао је доктора Ђорђа Натошевића, да држи јавно предавање у корист народном позоришту. Прво предавање биће 15. јануара о. г. у позоришној дворани у 7. сахата у вече. Предавање ће бити о „хлебу“. За улазак плаћа ће се 20 н. а. вр.

(Пароброди на Бегеју.) Говори се, да ће мали пропелери пловити по Бегеју од Титела до Темишвара.

НАШИМ ЧИТАОЦИМА

Са првим овогодишњим бројем почели смо да доносимо и слике у овоме листу, а уједно смо променули и дојаконњи облик листа, штампанајући га на лешној и финијој хартији. Тиме смо мислили, да задовољимо што више наше претилатнике и читаоце, те да уз тако јевтину цену добију што лешни лист.

И само по себи се каже, да је тиме трошак око листа сада много већи, но што је до сад био. При свем том цене листу нисмо подигли, него смо оставили, као што је и до сад било. То смо учинили зато, јер се надамо, да ће наш свет, кад види, колико улажемо ми у овај лист и труда и трошка, надокнадити нам то све што обилатијом претилатом. Сви ми, који радимо на овоме листу, не тражимо из тога за себе никакве хасне, али мислимо, да није у реду, да поред тога још ми из свога цена плаћамо и штампу. Оваква јевтина листа тешко је наћи и у других народа, код којих претилатници броје десетине хиљада, а камо ли у нас.

Да би лист овај што боље одговорио своме задатку, те да одиста постане глас народа, то се обраћамо читаоцима, да нам и иначе буду на помоћи. Сарадници, који пишу у овоме листу, поред најбоље воље не могу у век погодити, шта би хтели читаоци да читају у листу, у чему би хтели да се поуче. За то мислимо, да ће се томе моћи доскочити само тако, ако се читаоци буду с питањима или предлозима обраћали на нас. Ми ћемо се после на то осврнути, у колико можемо, или у јавним одговорима или у засебним чланцима, како је већ која ствар мање или више важна.

Сва таква писма ваља управити на име уредника овога листа.

ИЗДАВАОЦИ „ГЛАСА НАРОДА.“

ВЛАСНИК „ЗАДРУГА ЗА СРПСКУ НАРОДНУ ШТАМПАРИЈУ“. — УРЕДНИК: Владан Арсенијевић.